

30 APR 2008

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.

0030 OSLO

Dato: 28. april 2008
Vår referanse: 08/005411
Saksbehandler: Knut K. Bjørgaas
Telefon: 22 24 19 32
E-post: knut.bjorgaas@spk.no
Deres dato: 28. januar 2008
Deres referanse: 200800221-/ SEB

Høringssak – oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer

SPK viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets (AIDs) brev av 28. januar 2008 vedrørende spørsmål om SPKs merknader til "høringsnotat om ny alderspensjon i folketrygden". SPK har gjennomgått høringsnotatet, og nedenfor følger våre innspill.

1 Oppsummering

Statens Pensjonskasse (SPK) har ingen merknader til foreslått modell for ny alderspensjon i folketrygden og heller ingen merknader til selve lovforslaget. SPK vil imidlertid peke på sentrale utfordringer for SPK ved iverksettelse av ny alderspensjon i folketrygden, ikke minst med tanke på at ny alderspensjon i folketrygden kun er en av flere pensjonsytelser som omfattes av Pensjonsreformen.

Behov for samtidig og tilpasset innføring av de ulike delene av pensjonsreformen (harmonisering)

- Ca 1/3 av medlemmene i folketrygden omfattes også av en offentlig tjenstepensjonsordning. Etter dagens samordningsregler, uten harmonisering med offentlig tjenstepensjon, vil medlemmer med full opptjening i den offentlige tjenstepensjonsordningen skjermes fra eksempelvis virkningen av levealdersjusteringen i ny alderspensjon i folketrygden. For de arbeidsgivere som betaler premie, vil redusert folketrygd medføre økte premiekostnader. Beregninger viser at økningen av SPKs tjenstepensjon, uten harmonisering med folketrygden, kan bli så mye som 100 %. (Se eksempel figur 1-3).
- Hvis pensjonsreformen også skal gi incentiver til mobilitet i arbeidsmarkedet, er det viktig at regelverket i folketrygden og offentlig tjenstepensjons harmoniseres slik at man ikke får utilsiktede innlåsningsmekanismer i eksempelvis overgangsperioder

- Fleksibelt uttak av ny alderspensjon fordrer at det enkelte medlem får god innsikt om egne pensjonsrettigheter både under opptjening og ved pensjonering. Dersom de ulike ordningene iverksettes på ulike tidspunkt, må det innføres ytterligere overgangsordninger som vil komplisere regelverket og bidra til økt usikkerhet for de enkelte medlemmer og premiebetalende arbeidsgivere. Dette vil også kreve økt omfang av informasjon.

Administrative konsekvenser

- Innføringen av pensjonsreformen er et stort prosjekt, og det er viktig at aktørene gis tilstrekkelig tid og ressurser til å implementere de nødvendige endringene.
- Fleksibelt uttak av ny alderspensjon vil medføre flere pensjonsvedtak og dermed øke den administrative håndteringen av pensjonsordningen i SPK.
- Dersom de enkelte ordninger ikke iverksettes samtidig, og regelverket harmoniseres, vil implementeringsarbeidet bli mer omfattende og ordningene mer komplisert å administrere.

2 Høringsuttalelse

Hovedtrekkene i den nye alderspensjonen i folketrygden er fastlagt gjennom stortingsvedtakene av 26. mai 2005 og 23. april 2007. SPK vil ikke gi merknader til selve lovforslaget, men har i stedet valgt å knytte enkelte merknader til sentrale utfordringer for harmonisering av offentlige pensjonsordninger, samt hva iverksettelse av ny alderspensjon i folketrygden innebærer for SPK.

Det er viktig at endringene i offentlig tjenstepensjon fases inn parallelt, og i samme tempo som endringene i folketrygden

Ca 1/3 av medlemmene i folketrygden omfattes også av en offentlig tjenstepensjonsordning. Etter dagens samordningsregler vil medlemmer med full opptjening i den offentlige tjenstepensjonsordningen skjermes fra eksempelvis virkningen av levealdersjusteringen i ny alderspensjon i folketrygden fra tidspunktet for pensjonering i den offentlige tjenstepensjonsordningen. Medlemmer med kortere opptjening vil delvis skjermes fra det samme tidspunkt.

Som vist i eksemplene nedenfor vil ikke medlemmer med full opptjening i de offentlig tjenstepensjonsordningene merke eventuelle endringer i ny alderspensjon før nytt harmonisert regelverket for offentlig tjenstepensjon, eller endrede samordningsregler er iverksatt.

Figurene 1-3 viser at:

- En person får samme samlede pensjonsutbetaling uavhengig av når personen velger å pensjonere seg etter iverksettelse av ny folketrygd.
- Dagens bruttogaranti i den offentlige tjenstepensjonsordningen kompenserer for endringer i utbetalt alderspensjon fra folketrygden.

- Således vil ikke offentlige ansatte ha samme insentiv til å stå lengre i arbeid. Dette vil medføre økte premiekostnader for premiebetalende arbeidsgiverne, eller at kostnadene som følge av innføring av ny folketrygd skyves over på dem.

Figur 1 – pensjonering 67 år

Medlem x er singel, født i 1963, starter å jobbe i en alder av 24 år, har flat lønn på 5G i hele sin yrkeskarriere og full opptjening i SPK

Alternativ 0 - Dagens FT		Alternativ 1 - Ny FT	
Ytelse medlem	237 183	Ytelse medlem	237 183
Ytelse andel sluttlønn	71,0%	Ytelse andel sluttlønn	71,0%
		Differanse Netto SPK	14 588
		Differanse årlig pensjon	0

Figur 1 viser eksisterende og ny alderspensjon fra folketrygd ved pensjonering som 67 år. Redusert folketrygd kompenseres ved økt netto utbetaling fra SPK slik at den samlede pensjonsytelsen er uforandret. Medlemmet er dermed skjermet fra endringer i alderspensjon fra folketrygden.

Figur 2 – pensjonering 62 år

Alternativ 0 - Dagens FT		Alternativ 1 - Ny FT	
Ytelse medlem	237 183	Ytelse medlem	237 183
Ytelse andel sluttlønn	71,0%	Ytelse andel sluttlønn	71,0%
		Differanse Netto SPK	57 600
		Differanse årlig pensjon	0

I figur 2 har det samme medlemmet valgt å ta ut folketrygdens alderspensjon allerede ved 62 år. Dette gir en ytterligere reduksjon i årlig alderspensjon fra folketrygden ved 67 år, mens den samlede pensjonsytelse medlemmet mottar blir uforandret da netto tjenstepensjon øker tilsvarende.

Figur 3 – pensjonering 70 år

Alternativ 0 - Dagens FT		Alternativ 1 - Ny FT	
Ytelse medlem	237 183	Ytelse medlem	237 183
Ytelse andel sluttlønn	71,0%	Ytelse andel sluttlønn	71,0%
		Differanse Netto SPK	-28 429
		Differanse årlig pensjon	0

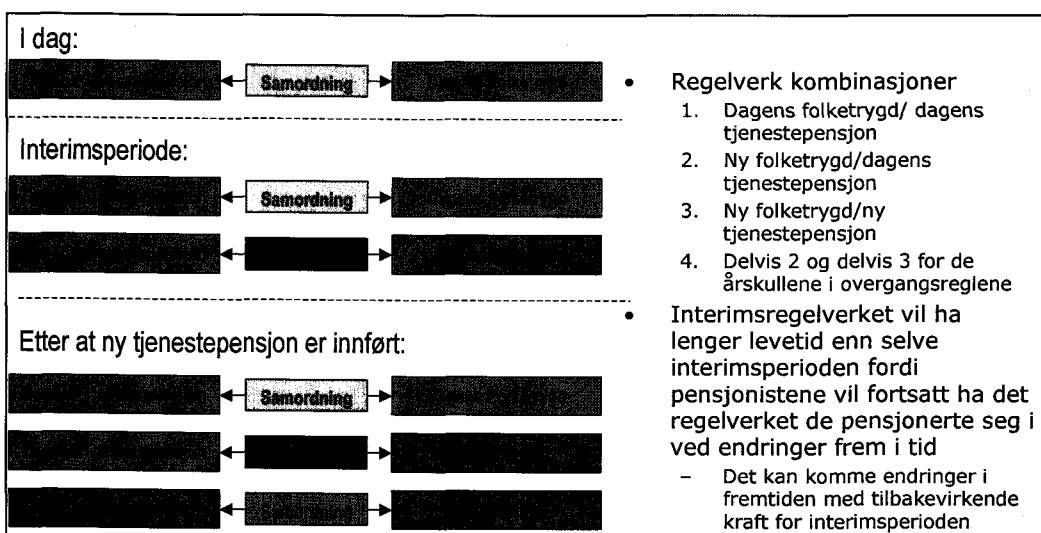
I figur 3 utsetter medlemmet pensjoneringen til medlemmet fyller 70 år. Dette gir økt årlig alderspensjon fra folketrygden. Etter samordning er den samlede pensjonsytelsen den samme som om medlemmet pensjonerte seg ved 67 år.

Som vist i eksemplene over er det viktig at innføringen av de ulike deler av pensjonsreformen skjer samtidig og er harmonisert i samsvar med reformens intensjon.

Økt fleksibilitet krever økt innsikt i egne pensjonsvalg

Et sentralt element i ny alderspensjon er økt fleksibilitet for det enkelte medlem som får mulighet til å velge pensjoneringstidspunkt, pensjoneringsgrad og dermed størrelsen på sine pensjonsytelser. En viktig suksessfaktor her er at det enkelte medlem får god innsikt i de økonomiske konsekvensene av sine valg. Dette fordrer god informasjon om egne pensjonsrettigheter og god rådgivning fra de relevante ordningene. Dersom ikrafttredelsesdato for nytt regelverk ikke kommer samtidig for de ulike ordningene, vil dette medføre overgangsordninger. Dette vil virke kompliserende og bidra til økt usikkerhet for de enkelte medlemmer. Det er derfor viktig for SPK at våre medlemmer får klare regler som er lett å forstå og informere om på et tidligst mulig tidspunkt.

Figur 4

Figur 4 viser at:

- Forskjøvet innføring av ny alderspensjon i folketrygden og ny offentlig tjenstepensjon vil gi behov for overgangsregler som vil gjelde for perioden mellom innføringen av de ulike ordningene.
- Dette gir et mer komplisert regelsett for SPK, og dermed større utfordringer og økt fare for feil og utilsiktede konsekvenser.
- I verste fall vil overgangsreglene for interimperioden også måtte videreføres etter at ny offentlig tjenstepensjon er iverksatt.

SPK fokuserer i denne høringsuttalelsen primært på behovet for samtidig iverksettelse og harmonisering av regelverket for ny alderspensjon og for offentlig tjenstepensjon. Det er imidlertid like viktig at arbeidet med folketrygdens nye uføre- og etterlattepensjonsordninger er klart før man kan starte tilpasningsarbeidet knyttet til de samme ytelsene i de offentlige tjenstepensjonsordningene. Et forhold som vi antar det særlig er viktig å se under ett, er forholdet mellom alderspensjon og uførepensjon fra folketrygden, og da særlig beregningen av alderspensjon til dem som er uførepensjonert og om tidspunktet for omregningen.

På bakgrunn av det ovenstående ser SPK med bekymring på at det er kort tid igjen til 2010, og at det ennå vil gå tid før man kjenner løsningen for hvordan offentlig tjenstepensjon og AFP skal tilpasses ny alderspensjon i folketrygd. Først når dette siste er kjent, kan SPK for alvor starte sitt tilpasningsarbeid

I tillegg til ovennevnte momenter er det ytterligere to forhold vi ønsker å trekke frem ved behovet for harmonisering av de ulike pensjonsordningene.

Det følger av høringsforslaget at fra 2010 skal det være mulig med helt eller delvis uttak av alderspensjonen fra folketrygden fra fylte 62 år. Det er så langt ikke åpnet for fleksibelt pensjonsuttak i de offentlige tjenstepensjonsordningene, og dette innebærer da at tjenstepensjonen – som den store hovedregelen – kommer til utbetaling først fra fylte 67 år.

Pensjonsytelsen fra SPK blir i dag avkortet for inntekt fra en stilling som gir rett til medlemskap i offentlig tjenstepensjonsordning. Med mindre reglene blir endret fra 2010, vil man på grunn av særaldersgrenser kunne få situasjoner der en 62 åring med pensjon fra både folketrygden og SPK får sin SPK-pensjon inntektsprøvd. En slik ordning vil direkte stride mot prinsippet i folketrygden om at man skal kunne jobbe så mye man vil ved siden av sin pensjon, uten at dette fører til noen avkorting av pensjonen.

Administrative konsekvenser:

Mer fleksible pensjonsordninger gir økt kompleksitet. Dette krever mer informasjon til medlemmene, gir økt saksbehandlingsvolum og krever at SPK gis tid til å tilpasse sine systemer til endringene.

SPK trenger tilstrekkelig tid til å kunne utrede konsekvenser av foreslåtte endringer i regelverket, tilpasse, videreutvikle og ikke minst teste pensjonssystemene, gjennomføre opplæring av medarbeidere samt gi de enkelte medlemmer og arbeidsgivere god informasjon om hvordan endringene vil påvirke den dem.

SPK er derfor bekymret for signalene fra ekspertgruppen som 3. april d.å. avgav rapporten "Problemstillinger i forbindelse med tilpasninger i AFP i offentlig sektor og offentlig tjenstepensjon i forhold til pensjonsreformen og AFP i privat sektor". Ekspertgruppen konkluderer med at forhandlinger om offentlig tjenstepensjon mest sannsynlig utsettes til 2009 oppgjøret, hvilket for SPK betyr at hoveddelen av vårt tilpassningsarbeid må skje etter oppgjøret i 2009. Når SPK samtidig er kjent med Stortingets forutsetning om at pensjonsreformen skal iverksettes i 2010, har det å få tilstrekkelig tid til kunne klargjøre for iverksettelse av de enkelte elementene i pensjonsreformen blitt en kritisk faktor.

Forslaget til ny alderspensjon i folketrygden legger opp til en langt større fleksibilitet for det enkelte medlem enn det som er tilfellet i dag. Blant annet skal man kunne ta ut pensjon ned i inntil femprosentintervaller, med mulighet for årlige endringer, og ytterligere opptjening av pensjon parallelt med at man mottar pensjon. Også etter iverksettelse av nytt regelverk vil dette medføre et vesentlig større informasjonsbehov hos SPK sine medlemmer. Videre vil hyppigheten av endringene øke, og dermed også saksbehandlingsvolumet. SPK ser derfor at pensjonsreformen medfører økt behov for informasjon, selvbetjeningsløsninger, automatisering og effektive systemer. Til tross for dette ser SPK det som sannsynlig at pensjonsreformen vil gi økt behov for administrative ressurser.

For at SPK skal kunne gi korrekte informasjon til våre medlemmer om hvilke ytelser de kan forvente å få utbetalt, trenger SPK elektronisk tilgang til medlemmets historikk fra NAV og øvrige tjenstepensjonsordninger som omfattes av overføringsavtalen, også når personen står i stilling og ikke som i dag først ved pensjonering.

Brev til Arbeids- og inkluderingsdepartementet fra Statens Pensjonskasse
Tema: Hørings sak om ny alderspensjon i folketrygden
Dato: 28. april 2008

Konklusjonen fra SPKs side er derfor å understreke viktigheten av harmonisering av regelverket i folketrygden og offentlige tjenstepensjonsordninger og at dette gjennomføres så nært i tid som mulig. Dette vil etter SPKs oppfatning hindre utilsiktede virkninger for medlemmer, arbeidsgivere, samt forenkle de administrative konsekvensene under og etter pensjonsreformen.

Med vennlig hilsen
Statens Pensjonskasse

Steffen Sutorius
Stabsdirektør

Rune H. Kristoffersen
Juridisk direktør

Kopi: Fornyings- og administrasjonsdepartementet